

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

„Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari“. Nar. Pos.

Uredništvo i administracija nastaje se u Via Farnese brij. 14.

Izdati svakog četvrtka na adresi...
Doplat se obračunava ako...
Nablijgovani listovi se neprimaju...
Na malo jedan broj 5 novč.
Uredništvo i administracija nastaje se u Via Farnese brij. 14.

Vitez Elushegg.

II.
U proljeće god. 1883. vršili se obćeniti izbori za zemaljske sabore u našoj polovici države, pa tako i za Istru. Hrvatsko-slovenska stranka htjela je odlučnije no ikad do tada stupiti u izbornu borbu. Pripravljala se na to ozbiljno i uztrajno, u koliko joj to tadašnje okolnosti i sredstva dopuštaše. Vriedilo je to osobito za izvanjske občine kvarnerskih otoka, jer se je tamo za rana donjulo, da će talijanska stranka kandidirati uz odvjetnika Bolmarciča i kotarskoga poglavara vit. Elushegga.

Tako bi.
U prvjoj polovici mjeseca maja 1883. obavljen bijaše izbor izbornika ili fiducijara. Izbor fiducijara u občinah Baški, Vrbniku, Krku i Oresu ostati će zabilježen najornijom bojom u poviesti naše narodne borbe. Tko se jošte ne sjeća n. pr. izbora u Vrbniku dne 11. maja 1883., kad no je vladin komesar, sliepo oružje poglavara-kandidata Elushegga, dao do tri puta birati fiducijere pod izlikom, da hrvatski izabranici neimaju absolutne većine glasova, a u istinu jedino radi toga, jer bijahu izabrani hrvatski predloženi, i jer je komesar imao od svoga poglavara nalog, da tako postupa?

Izbor taj u Vrbniku ostao je do sada u Istri, odkad se ustavno vlada, hvata Bogu „unicum“. Bilo je i drugdje očitih nezakonitosti, kao na primjer posvemašnje izključenje javnosti kod izbora u Krku, Baški itd., gdje se glasoviti komesar izvajdno svoj posebni izborni red.

Na otocih, osobito na Krku, vladao je radi nečuvrenog do tada postupanja političkih činovnika prigodom izbora silno ogorčenje. Brzojavnih pritužba i pismenih prosvjeda na c. kr. vladu, na ministarstvo, a kasnije na pokrajninski sabor, bijaše u izobilju.

Izbor fiducijara u Krku dao je poglavaru-kandidat brzojavno uništiti, jer bijašu izabrani hrvatski predloženi i jer je jedino tako mogao biti on izabran zastupnikom. Četiri naim hrvatske občine onoga kotara odlučivale su hrvatskim fiducijari u izboru zastupnika, pak je valjulo izbor u jednoj obćini uništiti, i to je dogodilo u obćini krčkoj. Tako jedino mogli su prodrieti gg. Bolmarcič i Elushegg, ti „umjerjeni“ Hrvati pokojnog namjestnika Depretisa. Proti tomu izboru podnesoše biraci sa kvarnerskih otoka 4—5 prosvjeda na zemaljski sabor u Poreču, koji se je sastao dne 16. augusta 1883.

„Umjerjeni“ Hrvati priključivše se u saboru radikalnim talijanskim zastupnikom, stupiv u njihov saborski klub. — U glasovitoj saborskoj sjednici od dne 21. augusta 1883. kadno je sa zastupničke stolice pala prvi put hrvatska riječ, koja je izazvala nečuvenu do tada gungulu u saboru i u gradu Poreču, išao je iz sabornice uz radikalne talijanske zastupnike

„umjerjeni hrvatski“ zastupnik i c. kr. kotarski poglavaru Elushegg, koji bijaše posvema višest, bar u govoru, hrvatskomu jeziku. Radi toga netaktičnoga, stranačkoga i jednog c. kr. činovniku nedostojnog koraka, izrekla mu je obćina Vrbnik na otoku Krku dne 1. oktobra 1883. sjajnu nepouzdanicu. Nu njega radi toga ne zaboli glava.

Početkom aprila 1884. dobi g. vitez Elushegg novu, sjajniju nepouzdanicu sa 523 podpisu birača njegovu izborna kotara. Ali on za to haje i nehnje. Njegova „debeli“ koža roć bi, da nije niti oćutila tih moralnih udaraća. Njegov za nevolju drug g. Bolmarcič imao je bar toliko takta i uvidjavnosti, da se nije nigdje izticao, ne dolazeć niti u sabor.

Glasoviti izbori kvarnerskih otoka došli su na glas i u carevinskom vieću. Narodni pravak i zastupnik dr. Vitezić prikazao je u govorih i interpelacijah u pravoj slici paševanje viteza Elushegga tećajem rećenih izbora. Zastupnici se snebivali od ćuda, kako je šta takova mogueće na koncu devednastoga stoljeća u prosvjetlenoj državi. Tadašnja vlada morala je napokon popustiti obćenitim zahtjevom zastupnika raznih stranaka, da se toga činovnika nesmiije dulje ostaviti na istom mjestu. Mjeseca junija 1884. bijaše vitez Elushegg promjenjen u Pulu. Nu on ne bijaše samo promjenjen, već i promaknut il nagradjen, jer je došao sa najzadnjeg mjesta kotarskoga poglavara u pokrajini na jedno od najprvih il najvažnijih. Ali kao da ne bijaše tim premaknutjem dostatno nagradjen, htjelo se dati i talijanskoj stranki u Istri i drugu, sjajniju zadovoljštinu. Obtuženi i oćudjenj kotarski poglavaru Elushegg bijaše nagradjen, a njegov tužitelj i glavni svjedok njegovih nehljea, zastupnik dr. Vitezić moradoe kao c. kr. savjetnik financiulne prakure u stanje mira, premda bijaše njegovo činovnićko djelovanje uzorno i akoprem je trebalo do polupune mirovine još samo kratak rok. On je morao pasti žrtvom u teškoj službi za narod, jer je tako hotio gorke uspomenie izumitelj „umjerjenih“ Hrvata u Istri, da tim daćda zadovoljštinu Talijanom Istre i da oćkoli viteza Elushegga i ostalo avoje činovništvo na dalnji rad u istom smjeru i pravcu.

Ribarenje u kvarnerskom zaljevu.

Predpostaviv, da su ljetos „Ćozoti“ sa svojim „bragoci“ došli na istoćne obale Istre već mjeseca augusta, pitali smo u prošlom broju c. kr. pomorska vladu u Trstu, jeli njoj to poznato, i na temelju kojega zakona se to događaji. Je li, ili hoće li c. kr. pomorska oblast bud kako na to odgovoriti, neznamo. Mi ćemo sa svoje strane napisati što nam je o tom poznato. Uzeli smo u ruke naredbu 5. decembra 1884. br. 188. ministarstva trgovine, poćklojstva i nutarnjih posla, pribroćenu c. kr. lućkim kapetanatom okružnicom pomorske oblasti 6. decembra 1884. br. 11666.

U rećenoj naredbi ministarstva veli se u prvom odstavku § 2., da obćinam nije dozvoljeno davati u najam ribarenje, koja je pridržano izkljućivo stanovnikom obale, jednu morsku milju daleko od iste. Dakle po prvom odstavku § 2. imadu pravo na ribarenje jednu milju daleko od morske obale jedino stanovnici obale, pripadnici dotićne obćine, a nije dozvoljeno stanovnikom, koji nepripadaju k tim obćinam, dakle nit Ćozotom.

Nu već drugi odstavak istoga §. ustanovljuje, da c. kr. pomorska vlada moze ipak, saslušav samo obćinska zastupstva, dozvoliti, da mogu ribariti i drugi ribari nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam.

Nu već drugi odstavak istoga §. ustanovljuje, da c. kr. pomorska vlada moze ipak, saslušav samo obćinska zastupstva, dozvoliti, da mogu ribariti i drugi ribari nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam. A tu dozvolu mogu nepripadajući obćinam.

U § 4. zabranjuje se lov i prodaja mladih riba; a kao takove smatraju se one, koje se rabe za sjeme u dragah, i koje se moze loviti samo posebnim spravama.

U § 18. zabranjuje se rabiti kod ribolova dinamit i druge praskave tvari, kao i sva sredstva, kojimi se ribe omanjiljuju.

Po § 19. moze lućki kapetanat i pomorska zdravstvena oblast, saslušav interesirana zastupstva, zabraniti ribolov na zatvor onda, kada bude smatrala najshodnijim, obzirom na posebne mjestne okolnosti i obićaje, da ćava proizvajđanje riba.

A sad da ćujemo ustanove obzirom na ribolov sa mrežami i drugim spravama na vućenje po dnu.

Po § 21. ribolov sa mrežami i drugim spravama na vućenje, vućenim parobrodom zabranjen je svako doba u daljnij manjoj od pet morskih milja od obale.

Tu još nije znamenito jer još neimamo parobroda za ribolov. Znamenitije je ovo, što se u daljnij §. ustanovljuje. A ti glase po prilici ovako:

§ 22. Ribarenje sa mrežami na vućenje, vućenim sa dvima ladjama na jedno zabranjeno je svako doba na mjestih, gdje more nije dublje od 8 metara.

I prostoru otlaćenom jednu morsku milju od obale zabranjeno je to ribarenje, bez obzira na dubljini morsku, od 1. maja do konca novembra — nit se moze ribariti po glarnom pravilu prvoga odstavka § 23.

U § 24. obzirom na pot. ebu obskrbe trgovca, zabranjena su prvom odstavku § 23. nevalja za ribolov sa mrežami „tratanu“, „bragana“ i „grip“, „vršan“ sa ladjimi na izšljenje i sa „bragoci“ i vodnih podpaćućih pod lućke kapetanate u Trstu i Rovinju.

loviti nego sa mrežom na vućenje po dnu vućenom sa dvima ladjama na jedna, zabranjeno je § 23. neima valjanosti za istoćnu obalu Istre od Valoskoga do rta Ubac, za istoćnu obalu otoka Cresu od rta Jablanac do rta Kolovrat, ili za zapadnu obalu otoka Krka od rta „Nigrito“ do otocića Sv. Marka.

Pomorska oblast moze će narediti i drugih izumilaka za zabranu prvoga odstavku § 23.

U § 25. navadaju se obale, gdje se sa mrežami na vućenje vućenim sa ladjimi na jedna zabranjuje ćielu godinu loviti — al tu neima obnua istarskih, a još manje obnua istoćno-istarskih.

U § 26. navadaju se obale, na kojih se nesmiije loviti od 15. marća do konca septembra, al tu i opet neima obala istarskih, a još manje istoćno-istarskih.

Tako i u § 27., gdje opet i opet neima obala istarskih, a još manje istoćno-istarskih.

Neosvrćnuć se za hip na sve to, osobito na okolnost, da se jednim §. uzimlje što se predjašnjim daje, navadjućmo i neke druge dalnje ustunove spomenute naredbe trilh ministarstva.

§ 29. Da se zapreći škoda kod ribolova sa gustim mrežami, osobito kod luca sardele, zabranjeno je loviti sa mrežami na vućenje, vućenim sa ladjimi na jedna u daljnij manjoj od 30 metara od znakova svake guste mreže nalazeće se u poslu i od 60 metara od posebnih znakova gustih mreža za sardele.

Guste mreže nesmiiju ipak biti tako postavljene, da bi ćinilo nemogućimi drugo ribolove izvan morske milje.

U § 30. veli se, da mogu biti registrovane kao ribarske ladje samo one, koje spudaju izkljućivo Austrijancem, a daljnij §. do 36. ć obće o svem što spada na registrovanje kao i o znakovih ladja.

Od § 39. do 42. govori se o kaznah za prekršitelje ustanova.

U § 43. govori o ribarskih odborih. Takovi odbori, imaduć samo savjetujuć moć, imadu obćojniti: jedan kod pomorske vlade, po jedan kod svakoga lućkoga kapetanata i zdravstvene pomorske oblasti, a ako je za potrebu i kod drugih lućkih i pomorsko-zdravstvenih ureda. Odbor kod pomorske oblasti obćojstoji iz predsjednika pomorske oblasti kao predsjednika istoga, od izvjestitelja činovnika kod rećene oblasti, od jednoga teoretićnoga i dvojice praktićnih vještaka. Ostali odbori obćojstoji od predstavnik lućke i zdravstveno-pomorske oblasti, od jednoga ili više praktićnih vještaka, i ako je moguće, od jednoga teoretićnoga vještaka.

Sve te odbore imadu saslušavati pomorske oblasti u znamenitijih ribarskih poslovih; a oni, odbori, imadu pravo razpravljati i druge predmete tićde se ribolovstvu, i ćiniti predloge za nove ustanove, i za proviđenje većoga razvoja ribolovstva i obrtu s njim sdruženi.

(Konca sledi)

Izvanredna skupćina politićkoga drućtva „Edinost“.

U nedjelju dne 16. t. mj. u 10 sati prije poćne obdržavana bje izvanredna skupćina politićkoga drućtva „Edinost“ u novoj gonbanici „Tržaškoga Sokola“.

U prisutnosti prilićnog broja ćlanova otvorio je skupćinu drućtveni predsjednik Matko Mandić, predstaviv vladinog zastupnika i novinarska izvjestielje. U pozdravnom govoru spomenuo je netom prošlu glavnu skupćinu, od koje nas dieli kratko doba, u koje nije mogao novi odbor Bog zna što uraditi. Nedavno sazvana izvanredna skupćina nije se obdržavala radi toga, što je on bio položio predsjednićku ćast. To je bio ćinio iz uzroka, što bje nevinu napadnut radi drućtvenog glasilu i jer se je smatrao kao predsjednik

učinjene prigovore učinjene društvenoj upravi kod posljednje glavne skupštine. Budući da nestalo tih uzroka, i pošto je došla k njemu deputacija, koja mu je izjavila potpuno pouzdanje, te da se ne pomnu uzorna sloga među primorski Sloveni i Hrvatima, opozvano je položeno predsjedničke časti, te će i nadalje povestiti svoje slabe sile društvu. Priobio je nadalje konstituiranje odbora, te neki sponenica, koja će se svojedobno javnosti predati. Sponenica pako — nastavlja predsjednik — podnesena vis. c. kr. pravosudnom ministarstvu glede slovenskoga uređivanja kod delegovanog suda u Trstu, prouzročila je među sudacima krugovi veliko iznenadjenje, jerbo se je kroz nju na višem mjestu saznavo, da se nije pravedno izvišćivalo o jezikovnih odnosih kod suda u Trstu. Društveni odbor inenovao je razne povjerenike u Trstu i Istri, koji imaju zadaću podpirati društveni odbor u njegovom djelovanju, osobito glede nabrajanja novih članova. — Da ne bje prijesaznava ova skupština, tražit će uzrok i u tome, što je društveni odbor očekivao objavljenu promjenu političkih činovnika u Primorju, t. j. umirovljenje vitezova Elica i Schegga, porečkog kotarskoga glavaraja, i promješćenje vitezova Schwarzza iz Pazina u Trst. Te promjene pripisati je u prvom redu neumornom radu naših državnih zastupnika, koji su time dokazali što se sve može učiniti, uztrajajući i nestravičnim djelovanjem.

Prelazec na dnevni red unio je predsjednik prisutnoga državnoga zastupnika g. Nabergoja neka izvesti o svome djelovanju, kao što je obećao kod glavne skupštine.

Zast. vitez Nabergoj izjavljuje, da će u kratko izvestiti, akoprem bi radje obširan bio, te govorio o trčanskim odnosih i u obće o političkom položaju. Nu u koliko mu to danas nije moguće, imati će priliku kod sastanka izbornikal, koga namjerava sazvati u prvom kotaru, gdje će se morati u kratkom obaviti ponovni izbor zastupnika, pošto je dosadnji poštvenni dr. Sancin u Goricu premešćen. Tom prigodom učiniti će to tim radje, jer se nada viditi u većem broju zastupane okolicane, nego li kod ove skupštine. Izvišćuje o neuspješnom djelovanju okolicanskih gradskih i saborskih zastupnika uzprkos tome, što se oni na sve moguće načine trude svojim izbornikom koristiti. Nu dokle se neosvjesti sami okolicani, te neodlučne svestrano podpirati svoje zastupnike, dotle neće biti uspješna, osobito pako radi toga, budući da gospoda Talijani niti najmanju i najpravedniju njihovu pritužbu neuvažuju. Ako stvar tako dalje proslidi, biti će okolicanski zastupnici prisiljeni druge korake učiniti. Ne samo na političke, već i na gospodarske pojtu preziru Talijani okolicane. U netom probćenom proračunu gradske občine nenalazi se niti jedna stavka, koja bi se odnosala na radnje u okolini. Navodja nekoje primjere za ilustraciju. Izrazuje bojazan, da bi vladna mogla potvrditi školski zakon, koji bje primljen u posljednjem zasjedanju, akoprem je za Slovence pogubniji od onoga, koji bje pred više godina glasovan, a od vlade nepotvrdjen. Izjavljuje, da okolicanski zastupnici ne mrze svoje protivnike, jer im to već samo krišćansko stanovniše nedozvoljava. Oni teže samo za poboljšicim; ako pako ne dobiju niti najpotrebitije, tada se nemogu sprijateljiti s njima. Posljedice svoga odvisne su od držanja okolicano. Obzirom na djelovanje u državnom saboru poslie izvišćea zast. Spincića neima ništa primjetiti, već će samo sponeniti nješto iz poviesti o izstupu iz Hohenwartova kluba. Slika izstup, izliuč, da je radio za odcjepljenje od toga kluba i najposlie se je odcjepio sa ostalim devetoricom ustanovivši posebnu skupinu. Sa tim izstupom nije se promjenio položaj u Beču. Ako bi pako jugoslavenski zastupnici složni bili, višeputa bi se na nje u odlučnom momentu računati moralo. Črta ministra-predsjednika kao pastenoga konservativca, koji nemože ništa koristiti Slavenom, jer je okružen sa savjetnici, koji su na glasu kao njihov protivnici. Svrđava izvješće pozivljuć prisutnika neka se izjave, da li odobravaju njegov postapak.

Gosp. Živic jest mienjenja, da se izrazi zahvalno gg. zastupnikom te poručio neka se kod raznih sastanaka ljudstvo potuđava o sveobem izbornom pravu te neka se nastoji, da se trčanska okolica od grada odcjepi, jer okolicanski zastupnici na odnosnje Trsta nemogu uplivati, dotim se gradski zastupnici pako nerazumiju u okolicanske gospodarske potrebe. Gosp. Nabergoj odgovarajuć g. Živicu priznaje, da bi odcjepljenje oko-

lica od Trsta bilo jedino usješno sredstvo, nu ono je delikatan naravi, što dokazuje sa primjerom iz posljednjih izbora. Posljednik Turk slaže se sa mienjenjem zast. Nabergoja, dotim se uređnik Jakić veseli, da je Nabergoj poslušao glas javnosti izstupivši iz Hohenwartova kluba. Zagovara neka bi Slovenci uvijek samostojno izkazivali svoju lojalnost, da se na pravom mjestu saznavo o istinitih odnosih te neku se nedruže kod takvih prigodah sa Talijani.

Predsjednik Mandić odgovara g. Jakiću na neku osobnu opazku, našto posljednji molil zaust. Nabergoja neka bi se sazeo, da se na pravom mjestu saznavo, kako mu ne bje dozvoljeno govoriti usljed intervencije vladina zastupnika. Isto tako molil neka se sazeo, da se njegov časopis tako često nepleni, jer u šest godina što izlazi bje 186 puta zapljenjen.

Zast. Nabergoj je obećao, izpuniti prošnju, ako ga budu u tom podpirali njegovi drugovi.

Nakou razprave o formi zahvale predložene po g. Živicu, u koju su uticali još g. Gjivić, Podgornik, dr. Gregorin i dr. Pretzer, bje ista prihijena. Isto tako bje primljena resolućija g. Jakića, neka bi jugoslavenski državni zastupnici nastojali stvoriti sa mladoćeni jedan klub, te po vremenu ustanovili slavenski klub u Beču. Predsjednik izrazuje konučno hvalu g. dr. Sancinu, kao zastupniku trčanske okolice, koji je morao u Goricu, što se je uvijek neustrasivo borio za pravice trčanskih Slovenaca. Zalivališi se takodjer i „Sokola“ na ustupljenj dvoran, zaključio je skupšćinu sa opazkom, da će se mjeseca oktobra odražavati opet skupšćinu, da se pretrase druge važne predloge, koji se radi kasne urnisu mogli već kod ove skupšćine razpraviti.

Javno pitanje

na e. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom, na e. kr. namjestništvo u Trstu i na zemaljski odbor u Poreču.

Odlukom e. kr. namjestništva u Trstu 19. Julija t. g. br. 13564, probćenom bivšem občinskom načelniku Slavuju Jenku odpisom e. kr. kotarskoga poglavarstva na Voloskom 24. Julija, dne 25. Julija iste godine bilo je, na temelju § 96. občinskoga reda, razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, i sporazumno sa zemaljskim odborom u Poreču imenovan upravni odbor. Proti toj odluci uložio je g. Slavoj Jenko u ime občine, služec sa pravom, koje mu daje isti § 96. občinskoga reda, utok na državno ministarstvo, podpisan po 24 bivših občinskih zastupnika.

Po jasnom slovu zakona od 5. marča 1862. čl. XVI., valjanoga za sve zemlje zastupane u carevinskom vieću, i 10. Julija 1863., § 96. valjanoga za pokrajninu Istru, ina se najdalje šest tjedana poslie raspustila bud kojega zastupstva, narediti novi izbor. U odluci, kojom se je občinsko zastupstvo podgradu razpušteno, kaže se izričito, da se novi izbori „imaju prezej raspisati“, dakle „precej“, odmah.

Od onda od 25. Julija t. g. je do danas prošlo već osam tjedana.

Obzirom na jasnu ustanovu zakona, i onoga za cilu ovu polovicu monarhije, u koju spada i Istra (čl. XVI. drž. zakona 5. marča 1862.) i onoga za pokrajninu Istru napose (§ 96. pokr. zak. 10. Julija 1863.); obzirom na riječi, sadržane u odluci e. kr. namjestništva, kojom se je razpušteno občinsko zastupstvo u Podgradu, da se imadu novi izbori odmah raspisati i obzirom nu to, da je već prošle ne samo „odmah“, nego i „osam tjedana, pitamo e. kr. namjestništvo u Trstu i e. kr. kotarsko poglavarstvo na Voloskom kao oblast, koje imadu u ime cesara i naša bititi nud vršenjem zakona, te zemaljski odbor u Poreču, kao oblast koja bi imala u ime pučanstva štitiiti samoupravnu občina:

Jesu li novi izbori za podgradsku občinu već raspisani?

U Trstu, 5. septembra 1894.

Uredništvo „Naše Slove“.

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 19. septembra 1894.

Austro-Ugarska. U subotu sastalo se ovaj put u Pešti obje delegacije. U nedjelju primio je cesar i kralj u budimskom dvoru obje delegacije. Predsjednici delegacija, austrijski Chlumecki, a ugarski Ljudevit Tizza, nagovorili su vladaru u ime

delegacijah, iztaknuv navlastito, koli su sretni, što mogu izraziti pred prvijim prijestoljem vjernost i odanost sviju naroda naše države. Njeg. Veličanstvo odgovorilo je delegacijam, zahvaljujuć se na izjavah lojalnosti i vjernosti austrijskih naroda, te naglasiv dobre odnošaje, u kojih živi naša država sa svimi državami.

U pojedinih odborih objih delegacija razpravljja se žurno. U proračunskom odboru austrijske delegacije označio je mladoćeni delegat Dr. Pacak stanoviše svoje stranke napram trojnom savezu. On se je izjavio proti tomu savezu, jer da Italija i Njemačka izkorisćuju taj savez u svoje svrhe. On je za savez sa Rusijom, jer da je ona jedini pouzdani prijatelj Austrije. Ministar izvanjskih posala grof Kalnoky odgovorio je Pacaku i drugim delegatima obširno. On reče, da naša država živi u prijateljskih odnosih sa svimi državami; sa Rusijom da je u najboljih odnosih, a isto tako i sa Francozkom, Srbijom, Rumunjskom itd. Trojni savez da je zalag mira. Vlada da nemisli na aneksiju Bosne i Hercegovine.

Istru zastupa u delegaciji, kako je poznato, zastupnik Bartoli, koji bjaše arečkom izabran.

Carevinsko vieće sastati će se čim svrše delegacije svoj rad, i tako imade malo nade, da bi se još ove godine sastali zemaljski sabori na zadnje zasjedanje.

Franina i Jurina

- Fr. Od kuda, Juro, brajne?
- Jur. Od svakud po malo: Iz Valturo, Stijnana, Loborike, iz Medulina, Pomera sve do Premature.
- Fr. Porbioš, ti si vajk zabavljaš; ča je ča novega tamo?
- Jur. Ala, ma si nem! Ča neznaš, da je bila herma tamo, pa sam htia poslušati trumbete iz Sišana, Medulina i Premature.
- Fr. A kako je bilo u dičnom Medulinu?
- Jur. E, naopako! Kad sam južina, mi je prišlo, jer su talijanaška grla so dorala jušto polu mense.
- Fr. A talijanaška gospoda?
- Jur. Hu, tor znaš po navadi: nijman je šinilo „apati“.
- Fr. Znamenito, da nam se solo kvari!
- Fr. Haj, veselo, platiti će sve — — — Jur. K?
- Fr. Ča nevidiš onu puljaku flajdu!
- Jur. A ki je ono s pahucim?
- Fr. Ča ga, nebore, no puznaš? Ono je naš duhtar Cresan.
- Jur. Via vraga, kako se i medigi va agitacijo razumidjo kad su balotauini?
- Fr. A kuga su balotali za prezentaata?
- Jur. Janko koga su htli smi.
- Fr. A ki ga je balot?
- Jur. Pa, Promauturoi nemaro za onakove lude: govora da je balot stari Luka — i još ki od komanda talijanaška.
- Fr. Dakle gdi je pravica?
- Jur. Bi reč, da nije na svitu; ali pod onu drugu (na nebu) ča dođi i stari... Fr. Bože pomazi!

Različite vesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Uredništvo kotarskoga lista prepoznalo su nadalje: Gosp. Marjan Marki iz Novajle br. 3-50, ustranili na prijateljskom sastanku u Kustlanu. Dopričeše: M. Marki, pop Lovro Fabijančić, Artur Predolini i Franjo Budak.

Gosp. Petar Zahije, župo-upravitelj u Lubenicih dostavlja 5 for., skupljenih u kući popa Antuna Andrijića prigodom ustoljenja krčkoga biskupa. — Gosp. Josip Skalsky, kapelan u Gračišću šalje for. 1845 skupljenih prigodom sajma dne 8. o. m. kod objeda mnogoh, župnika gosp. Ivana Gabriella. — Gosp. Stjepan Zavadil, pravnik iz Prežego pošta for. 1870 kao polovinu čistoga prihoda zabave, priredjene na 9. rujna od hrvatske sveučilišne mladoće u Pezgi.

Diocezanске vesti. Mladomianci trčansko-koparske biskupije namjostani sa kako aliđi: g. Marco i Josip imonovan i duhovnika pomoćnikom u Žrninju; gosp. Šano Hinko duhovnika pomoćnikom u Krkavcih, a g. Guštin Fran duhovnik pomoćnikom u Rujanu.

Ovih dana radi povorica mladih svećenika naše biskupije župnički izpit. Bilo im sretno!

Četiri štipendije. Početkom školske godine 1894/95. odati će se iz zaklade pok. biskupa Dobrile četiri štipendije u iznosu svaka od 100 for. giunazijalcastrčansko-koparske biskupije hrvatskoga ili slovenskoga jezika.

Iz Kastva pišu na 18. t. mj. Nemilone je avih dirnula vest, da nap odlaži naš sveobće objavljeni kapelan, čusti g. Josip Petrák, koji je u ono višoj godini, što se medju nami nalazi, anno steć ljubav i pouzdanje svih nar. Nu ipak tješina, što ne odlaži daleko. Premješten je u Zvončde, pak se nadamo, da ćemo se česte vidjavati. Očidi ča šim mu dodje zamjenik, koji se sada nalazi u svojoj domovini u Českoj. Mi čestitamo vřim Zvončanom na lijepoj sreći, a njegovu zamjeniku kličemo: Sliedio stopa svoga suamjiljaka g. Petračka.

Kako se čuju, spremilo se mnogo gospode sa ovih strana, da prisustvuju otvorenju čitaonice u Malinskoj. Iz Kastva je takodjer otišlo nekoliko gospoja i gospode.

Novi trgovac sa glasovi. Poznati buzdetni trgovac sa glasovi, odvjetnik Sandrin, našao je dostojna druga u kupovanju glasova u osobi nekog Diega Giacchia, starinom Opatijca, rođena na Rieci, a nastanjena sada u Opatiji.

Dne 14. t. m. sjedio je na obtučeničkoj klupi zemaljskog suda u Trstu taj najnoviji trgovac sa glasovi i pomoćnik istarskih talijanaca. Suobčuzen bjaše i neki 72 godinji starac Fran Tomassich iz Opatije, koji je svoj glas mladomu trgovcu prodan. Kupoprodni ugovor bijaše utanačen u Opatiji prigodom posljednjih občinskih izbora u Voloskom, t. j. dne 10. oktobra 1893. Starac Tomassich prodao je svoj glas trgovcu sa glasovi Giacch-u za 3 for. Na razpravu izgovaralo se obuzetnicij tu, da nisu prodali, dotično kupili glasa, već da je trgovac Giacch htio tih nagraditi ribaru Tomassicha za ono, što bi bio inače ribolovetom zaslužio. Blago si ga opatijskim ribarom, ako zasluži u jednu uru ribolovom 3 for.!

Sudi nisu bili dakako osvjedočeni tim uvjeravanjem, te su osudili glasovitog Diega na 10 dana zatvora u ribaru Tomassicha a na 7 dana zatvora. Tako će objavljen u hladu razmišljati o trgovini sa glasovi.

Onim, koji neznaju, kažemo, da je trgovac sa glasovi Diego Giacch stup talijanaške stranke u Opatiji. Sad da se boji silne osude i neki drugi stup iste stranke u Opatiji. Dolazi eto po malo i u Opatiji na svietlo svrjadno oruđe tamnajuć talijanaško šaćin, kojim se služi na štetu Hrvata, a nimalo na svoju štet i ponos.

Joštu je vredno sponenuti, da je trgovac sa glasovi Diego Giacch u svojom tokom jedini lifornant za drva za zavode liečilišta, dakle poduznati južno žoženjevo u Opatiji i da se nekogi činovnici daju u mnogih poslovih od njega uplivati. Na čast im bilo!

Odbor za pripravu občinskih izbora u Voloskom. Posebni odbor, koji bjaše izabran u zadnjeg sjednici občinskoga zastupstva u Voloskom, sastoji od gg. dra. Stangera, Tomićića i Sichiola, da provode nove občinske izbore, nije lobio do sada, koliko je poznato, odnosnih dekretu. No znamo na komu loži krivnja radi folkog zatezanja, je: se je moglo davno napisati 3 dekreta od 31. augusta do danas.

Načelnik Raticoh učinio je utok proti poznatij naredbi namjestništva. Igra, i ništa drugo nego li igra je avo to sa zakoni, narudbama i sa pukom. Do kada će tako trajati?

Odbor podružnice „Legs“ u Osoru. Kako javljvano na drugom mjestu, ustrojili su usrojili su naši narodni odmetnici u Osoru podružnicu glasovite „Legs nacionalne“. Odbor podružnicu sastoji sve od samih potomaka starih Rimljanu. Evo imena tih potomakah slavnog Julija Cezara: Pred-

sjednik Juro Salata; odbornici: Ivan Anđić, Ivan Malabotić, Dinko A. Zorović; delegati za glavnu skupštinu: Konstanto Kamalović, dr. Vokoslav Matić, dr. Dinko Stanić, Dinko Zorović, Menašić i Dinko Č. Zorović. Na prvom zasjedanju vodje je glavnu rječ glasnogovornika Salata a c. k. bilježnik dr. Stanić, kojega roditelji i danas govore samo hrvatski, udario je na tuđinice (strani) koji nisu sastajali materijne milice kao što je on učinio. Pak da nemogu biti počešni pravi Talijanci na to naše odpadnike!

I. Javna dražba. U utorku 18. o. m. bila je prva javna dražba vina, koja je priredilo ravnateljstvo ovdašnjih c. kr. javnih skladišta. U velikoj dvorani magazina br. 9, koja je bila svećer u urešena, imala se obdržavati urešena dražba. Poslije 10. ure našoša je c. kr. namjesnik, to ravnateljstvo ces. kr. javnih skladišta. Ravnatelj g. Minas pozdravi prisutne sa par riječi u njemačkom i talijanskom jeziku, te otvori dražbovanje. Polak upisanih serijah započela je dražba. Nu sada dolazi najglavnija stvar. Od 564 bačava raznog vina, bila je 531 bačava inozemskog vina, najviše talijanskog i nešto španjolskog. A Istra? — A Austrija? — A Austro-Ugarska monarhija? Istru i Austriju i čitlu monarkiju zastupala je jedino naša „Vinarstva druga u Prili“.

To je nelaj i nemar, koj se nada oprostiti, a najriječniju pukom našim veletržcem sa vinom po Istri, koji su pozvali, da takovo poduzetke podupira i pojedince nagovorom i poduncem na to uputa. Sama dražba prošla je sa najvećim i najjeftinijim — fiaskom! Spomenuti mi je, da su veliku dvoranu zaokupili skorom sami krivonosni židovi, koji su krveni neprijatelji ovog poljalnog poduzetka, jer im kvart njihov ćufitsko-špekulativni posao. Već iz početka opazalo se nekakvo komešanje i agitiranje među židovi, valjda da kupa izpod svake cigave vina, pa kad su vidjeli, da jedan trgovac prilično dobro plaća i jedan riječki židov visoko udara, počeli su strastiveno agitirati, da se ti odстранe iz dvorane. I zbilja kod serije 20 ostala je soba prazna, izim 6 osoba i komisije, koja je dražbu vodila. Tako je između 29 partijah vina samo 5 prodanih, dočim su druge proizvoači ili njihovi zastupnici opet na svoje ime natrag uzeli, jer su ili prejeftino ili nikakvo prošla.

Da je bilo mnogo nedostataka i pogriješaka od samog vodstva, to se razumijeva, pa ču biti toli slobodan u budućem broju Vasieg cijenj. lista ove iztaknuti na avazenje slavne uprave za buduću dražbu. **Cruz.**

Advokat napadač. Iz Buzeta pišu nam sljedeći nećuveni slučaj: Dne 14. t. m. u jutro neki Fran Pismanht bojadasio je kod udovice Cerovac kod Fontane jednu košiju. Došla su tamo djeca doktora Sanderina, odvjetnika u Buzetu, to mu kvarila bojadasanje. Pismanht opominjao je onu djecu neka budu na miru ili neka otiđaju. Ali djeca do skrajnosti pokvarena nisu htjela ni čuti molbe ni opomene. Ta djeca nisu htjela ni odoletit se a još manje poslušat Pismanhta, da mu bojadasanje ne kvare. Bojadasanj Pismanht videti da nekoristi ni opominjati spomenutu djecu iztjerao ih je van iz lokala gdje je radio, te jednog od njih po slavnomu klokuću mlako šušnuo. To je bilo dosta! Diete otdrči kući, potuži se očen Sanderinu, koji doleti onamo razjaren kao lav, te nadje Pismanhta u drugom lokalu, gdje je već po kafu. Bez progovora ni riječi udari Pismanhta tako moćno šokom po glavu, da ga je krv obiljala, pograbi ga za grlo, kao da će ga zadržati. Nesretni Pismanht progovoriti nije mogao ni riječi. Videti kako je napadač divljak i iz nemade kao striela iz vedra neba priletio, lito je popusti što u ruke, da se brani, nego kako je bio napadnut sjedeći, nije si mogao pomoći, već se je rano dapače još većma na stol koprnci se da se judnik obrani i oslobodi. Sanderin udaviti čvrsto bjeđnoga Pismanhta, baci ga natla, držeći ga uvijek za grlo i koljenama skoči mu na tjelo, tako da je bjeđni Pismanht jedva mogao progovoriti i zamoliti neka ga ne zadržav za mnogo Boga, jer da ima kod kuće petero drabne dječice.

Onamo je taj nećuveni slučaj gledalo nekoliko svjetlaka, koji nisu znali od zadržanju što se to događa; među timu je bila i suma gospodarica udovice Cerovac i nuš vriedni obinski ličnik, koji je sa Sanderinom u tješnom prijateljstvu, te kad je on vidio, da bi lahko do smrti nesretnoga Pismanhta udaviti mogao, rekao mu je: „Anacilo, Anacilo, česti ghe vol!“ — Stvar je ova na sudu, pak čemo viditi, što će iz toga iziđi. Čudno nam se čini što je dr. Mantovan nagovorno nevoljno ranjenika, neka ide raditi jer

da mu nije ništa! Mi neželat nijednomu zla, svajetujemo Pismanhtu neka ide drugomu ličniku dati se obnaci, a od svoga očekujemo, da će znati i htjeti stvoro kazniti takav zločin. Pismanht, otac petero djece nemože raditi, jer je nešto od straha a nešto od udaraca ostao polu mrtav.

Na svršetku kličemo: Živita nabrozaba takovih talijanskih velikana!

Izlet u Malinaku. U nadi, g. uredniče, da ču Vas koji obiširuju izvestiti o krašnoj svetonosti kod otvorenja hrvatske čitaonice u Malinaku, šaljem Vam samo ovo par redaka o našem izletu.

Oglašeni jur izlet iz Liberaloj bio je upriličen dne 16. t. m. Povodom mu je bilo otvorenje nove čitaonice u Malinaku. Bilo nas je svih izletnika do 70 na broju. Vrieme nam je bilo najpovoljnije. U dva sata poslije podne krenuismo iz Opatinje u Volosko parobrodom „Sibij“, gdje se ukrcalo višo izletnika, što iz Voloskoga, što iz Kvarančine. U četiri sata i pol bijašmo već u Malinaku. Ovdje su nas dočekali, da u kratko redom — spajno. Čim im se na vidiku pomolio parobrod sa hrvatskim trobojnicom, začuismo tutanj mužara, koji nam je sačještao: „dobro došli!“ — U našem ju sredini bio i veleučom gosp. prof. Spiničić — Svečano otvorenje bilo je u pet i pol sati, oslovljeno krašnim slovom od člana odbora, a poprađeno neprekidnim i burnim „živio!“ Na to se razidjismo, i a deset sati vratismo se već na parobrod, pošto smo se oprostili koje sa prijatelji i znanci, koje sa prev. gg. dr. Vitezovićem i dr. Volarićem. U dvanaest sati po noći bijašmo već u Opatinji, gdje smo se razilili svaki svojoj kući, željni eladnog poćnika.

Iz Omišlja pišu nam 17. t. m. U nekoliko zadnjih brojeva cijenjena „Naša Slova“ primali ste g. uredniče i dopisa iz Omišlja, u kojih je bilo govora o „stomarinu“, koja se obično čini na dan Velike Gospe dno 15. kolovoza. Na 16. t. m. slidi dan sv. Roka, kog se dana po podne „stomarin“ nosi po gradu usopilo i pjevanje, a svrhi obično plesanjem pa skupnom večerom izabranih mladića. I taj dan Omišljanu drže od starijnega bledanao, pak se ni škola obdržavala nije tog dana, što je poznato ne samo svim Omišljanom, nego i ovomjestašnom školskom viedu a i njegovom predsjedniku.

Škola se tog dana u Omišlju nikad obdržavala nije, a odsad nek. gosp. predsjednik odredi, kako mu se najbolje eviđja, pak će se oevjedočiti, hoće li mu trebati pokazati svoje junačstvo pred nadležnom školskom oblasi prijavom, što se redanog dana god. 1894. škola obdržavala nije.

„E kad nisam imao čim drugim, pokušao sam tim atentatom“, reći će po svoj prilici g. predsjednik! **Altrokđ zatvorit, a možda i potrošit u neodređeno svrhe od visoke o. kr. zem. vlade primljen novac god. 1894. za dogovavljanje školskog vrta (i to novcem primljenim ne marom gosp. predjednika).**

Radom, slogom i ljubavi napred gosp. predjedniče, a trića u kućino pod velerstenu!

Ne tirajmo se sa školom, jer čemo za to odgovarati i težak račun dati i Bogu i ljudem. **Iz Liberaloj pišu nam:** Dne 5. i 6. o. m. obdržavalo je učiteljsko društvo voloskoga kotara godišnju svoju skupštinu u Kaetru gradu. Članova skupulo se priličan broj, vođinom iz doljnoga kotara. Od podupiračih članova bijašu prisutni gg. Vjekoslav Spiničić i Fardo pl. Klimenta y r; od gostova pako petorica učitelja sa kvarnerskih otoka i trojica iz pazinskoga kotara, mjestni vjeroučitelji, te mjestni učiteljski pripravnici.

Nisam nauzmo, da izvestim o toku skupštinice, jer to će valjda polag navada stara učiniti upravljajuću odbor društva u Vašem cijenjenom listu, kad već našo učiteljsvo neima svoga stručnog lista. Spominjem samo, da se je od toćke o plaći učiteljovah razvila živa razprava, to sa svi govornici složili — našu izvestiteljca — za jednakost plaće učiteljom i učiteljicam.

Prvi dan bio je skupni objed u vrtu krcmara G. Jolušića. Ovom zgodom plaće je više bjeđih zdravica, od kojih nupominjem samo onu prof. Spiničića, izrečenu učiteljstvu. Našo dične kasavsko krašnice upotrebito i ovu zgodu, da odlikuju učiteljstvo, taj razaznik narodne svietsti, to manjenku na polju prosvjete. Svih su prugodno iznenađeni, povlav skupljenoj gospodi mirisavih kitica ovieđa, da se vjemi okite. Ovom zgodom sabrala se svotica za društvo sv. Cirila i Metoda. Tako valja dične Hrvaticol Poštujto i cionito i nadalje on, koji svoje sile žrtvuju za boljšak rad našoga. Barem vi brišite im težak znoj sa čela, kad noće oni, koji bi to mogli i morali.

Drugoga dana nastavi se skupštinina. Pošto se nekogi članovi upravljajućeg odbora zahvaliso na časti, isabrao se novi odbor od sljedećih liica: predsjednik Ivan Bunco, podpredsjednik Ivan Nokorman, tajnik Vinko Rubića, blagajnik Božo Dubrović i sborovodja Miroslav Grceman. — Skupščina zaključiv stvorovanje sa trokratkim živio Njeg. Veličanstvu i pjevanjem narodke.

Iz Pulu pišu nam polovicom septembra mjeseca. Nekogi poštenjači iz Premanture molili su nas, gosp. uredniče, da na Vas upravimo sljedećih redke: U plovaniji premanturskoj od nekoliko mjeseci silno jako se mieša. Poznato Vam je, da je bivšeg ovdašnjeg učitelja bilo odavle u noći 20. svibnja t. g. nastalo, pustiivi otvorenu skolsku zgradu i počiniv u njoj noreda. Bjeđno čini pak je osujtila policija, koja je zaљubijeno vapsila u Trzin i spravila u hlad. Školaka i politička oblast povela su o tom izstragu, te S. bijaše dignut iz službe, kako je i zaslužio svojim prestuplom i za sablažen, što je dao ovoj varoši. Međutim se je bivši naš učitelj vjendao sa Marijom Rossada, kćerju delegata i našeg narodnog protivnika u Premanturi. Ovih dana djuemo, da je S. opet uzpostavijen u službi i poslan u Boljun. To je razjario jako delegatovu kuću, jer su mislili, da ču biti učitelj S. iznova namjestaan u Premanturi; dakle ovdje, gdje je bio povodom sablažni. Bože mili, kako su drzovite nekoge tikve i Nekogi ljudi misle, da jim je slobodno činiti svo i svata, bez straha, da budu zato pedepsani! Dosta je prianjati uz talijansku stranku, pa čini, što hoće! Oni misle, da je dosta, ako si pristaja talijanskoj stranki, pak da im ne može nitko ništa.

Ovih dana dakle otide bivši ovdašnji učitelj na svoje mjesto u Boljun. Bog ga prosvietilo, pa se jednom svratilo na pravi put! K tomu jošte dodajemo, da se po našomu saku šire glasovi, da ču se bivši učitelj ipak vratiti za učitelja u Premanturu. To bi bilo vrbunac sablažni i bezkrajna drzovitosti.

Pri koncu još jednu. Našega g. župe-upravitelja obilazno neprestano ona dva dobro posnata na daleko i široko prosvetljiva i muzička, pa se bojimo, da ga ne zavodu u kakovev stvari. Za to ga molimo za opređenje, ako ga ovim putem opomenemo, da bude oprozan u svemu, jer nama su bolje poznati glasovi, koje šire drzoviti kapurioni talijanske stranke. Redeno je u dobroj namisli — pa bilo, bez znaojer!

Prosvjed u zemaljskom školskom viedu. Čitamo u netu „L'Istria“ od 1. septembra t. g.: Dne 27. pr. m. j. obdržavala se je obična sjednica zemaljskoga školskoga vieda. Među ostalim bila je na dnevnom redu toćka o ustanovljenju pučke škole u Sv. Martinu i u Sv. Ivanu na otoku Cresu sa hrvatskim naukovnim jzikom. Premda se zemaljski odbor nije bio izrekao u toj stvari, ipak se htjelo razpravljati taj predmet usupor živih prosvjeda častnih oćaljanika advokata Gambinija i dra. Ciove. Radi toga su ta gospoda prijednici ostavili dvoranu sjednice. Krašna je to ilustracija naših oćoštaja u školstvu!

Stanošćini ređeni mješta Martinčević i Stiva na mole već nekoliko godina za ustanovljenje škole i imadu novaca za zgradu istih iz bratovćinskih zaklada. Zatezalo se je i kod obćino i kod kotarskoga školskoga viedu i kod zemaljskoga odbora i svuda. Končno došo je lanjskoga ljeta dr. Gambini kao odaslanik zemaljskoga odbora i obdržavalo su se propisano komisije na ltu tajmeta. Prošla je godina i više, i zemaljski odbor nije učinio, što bi mogao u dva tri tjedna, nije dao svoga imenja i kad bi isto potrebito bilo, pošto je kod odnosa komisije bio zastupan i zemaljski odbor. Zemaljsko školsko viedo, kojemu je za stalno bila poznata želja onih stanovnika, opravdana u zakonih, nije već valjda moglo nit smjelo čekati, da ne bude sukrovcom bezpravja i bezzakonja. Nije moglo nit smjelo čekati formalnosti za struno zemaljskoga odbora, jer kao što je čakalo godinu i više, tako bi bilo moglo čekati i deset i više godina prije nego bi se bio zemaljski odbor uodostojao dati svoje mnionje. On daje mnionje i dimal, kad se hoće talijansku školu, pače prvodimljuje i daju novaca za njo pod svakojakimi nazlovi. Al kad se rad' o hrvatskih školah, onda on traži svakokoja zaprieko, zavieduje, igra se sa zakonitostanoviti i oblatmit. Toj nedostatnoj igri, kojoj neima nigdje para, bilo bi doba da se kraj učini. I proti zemaljskom odboru imadu lloks esmo ako se hoće. Radi njeđgovih formalnosti noimo se osujćivati prava ni zakona, opravdanih i zakonitih želja Hrvata. C. kr. zemaljsko školsko

viedo luđa, suodčo po sluđaju Sv. Martina i Sv. Ivana, tomu kraj učiniti. Je li se prestrašilo prosvjeda odaslanika zemaljskoga odbora, i to članova „unijereca“ talijanske struje, kojoj je na čelu zemaljski kapetan vizje Campitelli; je li propustilo razpravu u tom pitanju, ili ga je razpravilo; je li austalo ilo od napried četrati; je li su Sv. Martin i Sv. Ivan osamitljivi sluđaji, ili ču tako ili silno i u drugih sluđajovih postupati; to sve mi ne znamo. Mi možemo samo toliko reći, da je već skrajnje doba, da se i proma Hrvatom Istre počmo postupati po pravu i zakonu, bez obzira na to, što ču reći zemaljski odbor ili njegovi odaslanici ili ako mu drago. Kad bi bilo na onu zemaljskoga odbora, kakav je sada ujedno sa zemaljskim kapetanom, tad nebi Hrvati Istre imali ni jedne škole u svojem hrvatskom jsoiku; tad nebi za njo imalo valjanosti nit pravo ni školski zakoni, za k njih vrćenje u Istri jo odgovorno c. kr. zemaljsko školsko viedo za Istru. Ako zemaljsko školsko viedo možda ne zna, ili je zaboravilo, to mu mi ovim dozivamo u pamet sljedeću činjenicu iz naborskih razprava. Kad su se hrvatski zastupnici u zemaljskom saboru jur tužili radi pouvanjavanja hrvatskih škola, tad je najviđjiji član talijanske stranke odgovorio, nek Hrvati radi pouvanjavanja svojih škola ne krije zemaljskoga odbora, jer on o školah ne oćuduje, nego nek kćice c. kr. školske oblasti, koje imadu u školstvu oćudnu rječ.

Podružnica družbe sv. Cirila i Metoda u Istri počelo se širim svo naše Istre prijavljati, a da nije neprilika za njihovo priznanje sa stranoo vlade, već bi ih bilo višo ustrojeno i već bi bilo stalo raditi. Najprije su se od namjesništva vradale prijave, jer da nije dosta priložiti pravila podružnice, nego da se mora priložiti i pravila glavne družbe, a kad se jo priložilo prijavi i pravila glavne družbe, povratilo ju se, jer da prilozil nisu dostatno biljegovani.

Protiv prvomu zahtjevu oćioži se utok na ministarstvo nastavne osnovalosti podružnice u Sv. Martinu kod Buzata. Dok ne bude ovaj utok riješen, preporećamo onim, koji kane ustanoviti podružnicu, neka nastavu svoju prijavu ovako: Visoko o. kr. namjesništvo! Pokorno podpisani prijavljaju tom visokomu o. kr. namjesništvu, da su namnikali ustanoviti podružnicu „Družbe sv. Cirila i Metoda za Istru“ ovdje u . . . i to na temelju glavnih pravila družbe, priznanih odpiom toga visokoga o. kr. namjesništva d. d. Trst 25. aprila 1894. br. 6949/I.

Pričažub sub. put izisaka pravila i glavne družbe i podružnice, kako je to bilo opetovno zahtijevano, molo, da ta ista visoka oblast izvoli blagohotno uzeti do znanja obatanak ovo podružnicu. (Ovdje stiedo podpisi.)

Izvana neka se napiše, kako je bilo u prvih brojevih roćono. Otako nastavljenu i najmanje od dvadesetorice podpisanu molbu neka ju jedan od ustanoviteljca pošlje bez biljega i bez priloga predsjedniku družbe, prosvjetlom gosp. dru. D. Vitezidu. On će skrbiti za biljegovanje, za priloge i za podneženje. **Iz Baške pišu nam polovicom septembra t. g.** Evo mo opt g. uredniče! Obećanjo dugovanjo. Na 23. agusta imasmo u Baški liepe svatove. Vjendao se naš domorodac, obljudijoni učitelj u Barošu, g. Niko Pajalić sa šesticom gljicom Mihajlicom, kćerju prvog obidnoko savjetnika Mihaila. Takovih svatova Baška jo malo vidjela. Svotenci i učitelji drugi vjedeniji domaći i od daljnoga, uvrhatis se u tu kitu. Od ovih moram da spomenem doanog prijatelja i vjendanoć kuma šniku, vrlig rodoljuba, a braednog župnika gosp. Rajmunda Jelčića. On ju svojom prordjonom naljivoću i veselooću oćelo vrijeme svo nas zabavljaju! „Ono je čovik!“ spominje ga mnogi i sada. Vebnički pako upravitelj dekanata gosp. pod Petar Votarić svojim zvenkim grlom osvajaje nam sroo, on bijašo duša pjevanja. Još vedna poraće vooļe, kad je našoćo parobrodom iz Raba sa svojm drugom don Joso Gržetić, naš zaolučni pišec. Od tnda zahavji i šali, šarvanjanju i pjevunju uz tamburu i harmoniku no bilo kraja. Onoito jo liepa bila „nošnjon!“: Škodi pioplo na škancaju“, pod raznjamom našeg vrlig zastupnika g. Sorića. Najzada pak uz drovno sopilo uvhati se, osobito mladjerija, plosati starinski ples, koliko su nosilo nogo.

Pri svemu tomu nije se pozabilo na potrebu našeg hrvatskog naroda u Istri. Liepa se svota sabrala za družbu sv. Cirila i Metoda, za poštenjaka Črnjeka, pa za kćeko učiteljsko društvo. (Oglašeno u „N. S.“)

Za stolom izrečeno je mnogo lepih nasravnica, pročitali se nadodni telegrami i prigodna pjesmica. U kasnoj noći smo se razišli, Svaki je bio veselo i zadovoljan, a našeg mladoženju prate naše iskrene želje, naka si sretno savije gojdozo u pitomom Borsadu, svom drugom zavičaju, sa svojom milom drugaricom!

Na 25. pr. mj. pohodila su nas iz letom na parobrodu „Ika“ braća iz Liburnije, med njimi Hrvti iz banovine i više drugih Slavena. Znam, da ćete bit veđ o tom obavještani. Zau nam je, što je taj izlet oko otoka Krka bio upravo onog dana, kad je u Krk došao naš prvi biskup, te su ondo mnogi od nas u Krku bili. Ali smo ipak braću pod vodom našeg dišnog Spindića dočekali, što smo bolju mogli. Nijma je bio na ruku osobito naš obiljubljeni kapelan. Nije bio prisutan g. župnik, kako piše „Hrvatska“ iz Zagreba.

Dan po tom, dne 26. agusta, rekao je ovdje mladu misu naš vrli Franjo o. Augustin Junčić. To smo hvala Bogu ljeto na otoku imali 6 mladih misa (3 redovnika: Dubašnica, Glavotok, Baška i 3 svećenika: Baška i 2 na Puntu.) Dan Bug i unapred tako! Štota, što su mnogi odavde imali bit onaj dan u Krku, pri ustoličenju našeg milog biskupa. I tu se jo veselilo u Gospodu, a nije se zaboravilo ni naših potreba.

Pređ dva tjedna počeo je parobrod družtv. „Ungaro-Croata“ prijetajati uz novu rivu i tinu iz ispunjena davna želja ovog pučanstva. Ne možemo nego zahvaliti so upravi družtra ili bolje g. kepetanu. Ali sa to požurila je zo naša lučka uprava, da navieati dolaznikom, da je tu sada „Landungsplatz“ ili „Luogo d'approdo“, a to novom tablom s njemačko-talijanskim napisom. Živio g. 19. drž. tem. zakona!

S hngom do drugog puta!
Iz Rieke pišu nam 16. septembra t. g. Oprostite gospodine uredničie, da sam vrlo sasnao sa svojim dopisivanjem, jer stvari, koje se ovdje događaju, nisu nikakva novost, nego su vrieda isto naravi, toliko da mi se činilo novriednim opotavati ono protivćioine, koje se umjetno i perijodno protu nam stvaraju, baš onako, kako da gradska oblast a time po svojoj vrli ravna. Na to se dogodilo nešto, što je bilo kadro s vratiti na sebe pozornost novih u četiri jezika, te pomislih, da o toj stvari treba da i štisci vašeg cijenjenog lista štogod sazadaju.

Javio sam vam više puta, kako se naši novo skovani talijanski, pod vodetvom istarskih kruhoraca, što vladaju munićipijom, gledaju iztaci nekakvom izvanrednom talijansinom pod plaštom mardjaršine.

Naš grad je oficijerno potalijanošao; škole, sud, itd. svo jo u njihovih ruku, pa usprkos svemu tomu, oni se ipak hrvaline boje, a boja se za taj tobož njihov dječovski jezik, i gledaju na svaki način (ali su umiećni) da pokazu stranomu svietu, da jo ovo posva talijanski grad, i da so u njemu hrvatski ne govori, i da se nikad ni govorilo nije!

Trgovac Slovenac g. Bolč od mnogo godina ovdje je nastanjen, ima svoj dućan u kojem prodaje mlioko, sir, delikatose. Imao je vada uz talijanski i hrvatski napis nad vratu, nu sada, pošto je svoi dućan popravio i napravio zatvore na moderni način, to pročelje se promienilo, povećao je svoj napis, koji glasi baš ovako: *Latteria (I. Bolč) Mliekarna*. Talijanskoj klki bilo je sazorno, da onako lepi na staklu hrvatski napis baš na Corsu stoji, to se našlo par junaka, koji iza ponući bacilo kamen po sred napisa, i polupašu tri slova. U jutro sa talijansko novinice javilo radostnu viest, premda su prividno na lahko odsudjavale ispreditelja.

Gosp. Bolč potužio se redarstvu i pizmeo javio guverneru, ministru i banu navodići fakta i ništa drugo. Za odgovor na to na Sušaku je nješto pomurio i polupaše talijansko napise, na veliku žalost riedikih i trićanskih novina, ali zaludu im jadikovati, jer bi reč, da naši misle vraćat šilo za ognjilo, držalo se one, da tko so u jenjca pretvara, vuk ga pojedjo. Gospodin Bolč punio jo razlupan napis, naka stoji tako, dok redarstvo nadje kriva.

Bićani u tom poslu su razlićita mnionja, a oni, koji svojom glavom misle, nekrive g. Bolča, da je tobož izazvao ovaj škandal, jer oni znadu, koji se jezik ovdje govori, i koji je na Rieci „lingua del paese“. Ali ima podlih stvarova, prirepina našeg magistrata, koji krivaju bacaju na gosp. Bolča, a medju timi radi trebna iziće so i jedan Slovenac, koji, premda je škrt, rado bi platio mnogo, da može isbrati svoju narodnost. On so arami govori hrvatski ili slovenski, ali to nimalo nesmotu,

da kroz njegovu talijanštinu viri sgojni Slovenc.

Ovdje je medju Talijani i ženjaci nadvladala nekakva bojazna, kako da je ta njihova „avita cultura“ u velikoj pogibaji.

Poznato je, da se jo radi velikih troškova našeg kazališta bilo od vođ vremenom prestalo davati talijansku komediju, jer jo vrlo slabo kazalište posjedono bilo, a to jo žalosno išlovalo na šarenjako i Talij. e. te ondo opovoše — kako sam vam u svojo vrijeme javio — nekakav „Circolo letterario“ kao budem proti notalijanskim jezikom. Sada še baš porredovanjem i prosjaćenjem toga „Circolo“ ove godine opet pokušat komediju, i to še nekakvo umjetno uspjeli, jer isalanci „Circola“ idu po kućah iskatii predplatnike sa komediju, pak je najzda sam „Circolo letterario“ zajamio doplatiti gubitak poduzetu, ako do toga dođe. Vederemo!

Kako sam gori rekao, oni se pokrivaju mađarskim plaštom, ali taj plašt je postao s vremenom sve to tanji, te se može kroz njega viditi, što ti ljudi misle i kuda oifjaju. Vaša vlada to zove djotinjarijom, možda tako i naša!

Kako znate, ovo je zadnja godina našoj gijanzilij ovdje; nije imala uplihvi branitelja, mora se seliti na Šotak na veliku zadovoljštinu naših protivnika: Kada jo nisu mogli posve uništiti, veselo se, da še poći preko Riećine. Do vida!

Roka o.
Iz Imotskoga (Dalmacije) primismo slijedeći poziv:

Hrvati! U dan 30. t. mj. nove uztrjeno „Imotsko Strieljačko Druztvo“ blagosloviti še svoj družtvom trobojni barjak, i tom prigodom prirediti še raznih svečanosti i zabava.

Od nekoliko vremena biljaše nastala neka apatija u ovom najzabitijem kutu Hrvatskog zagorja. Usljed koje dušmani naši počelo apofritirati, ali mladi ljudi osjetio še tog spavanja na vrijeme, ter na svoje junačke noge podigoše se, za da učuvaju ono što im njihovi stariji, sa ne malim trudom i rodoljubnom poztvonošću izvojevaše i dohraniše.

Geslo „Strieljačko Druztvo“ jest: „Svi za kralja i za domovinu“. Dakle, vjerni i odani svojem hrvatskom kralju, braniti ćemo njega i našu hrvatsku domovinu.

U to ime neka Svemogji požive naša hrvatskog vladara, našu milu hrvatsku otaćbinu i naše mlado družtvo.

Za Imotsko Strieljačko družtvo: Dinko Danda, predsjednik; Josip Jerković, podpredsjednik; Klonimir Malić, blagajnik; Mirko Marić, Niko Rako, tajnici.

Framasonstvo. Od neko doba opazili smo, da glasila stranke prava izriću bojaznu, kao da se framasonstvo širi u Zagrebu, a napose da utiče i na redove stranke prava. Uliced toga ovlaštani smo izjaviti, da ni jedan član kluba stranke prava u Zagrebu, a tako ni jedan narodni zastupnik stranke prava na hrvatskom saboru, te ni jedan član ostalih klubova stranke prava ne pripada framasonskom redu. Stranka prava imado svoi jasan program, te radi samo za oživotvorenje toga programa, a ni jednomu članu centralnoga kluba stranke prava nije još palo na um, da pitanje framasonstva stavi ma u kakav savez bud sa organizmom, bud sa radom i djelovanjem stranke prava. Zato jest takodjer veđ unapried izklučeno, kao da ma koja glasila stranke prava, a napose njezin glavni organ „Hrvatska“ pruža priliku, da so kroz nju bud izvavno, bud nez izvavno radi u duhu framasonstva. Poslijia izbora narodnoga zastupnika dra. Milana Amruša rečjo jedan pripadnik bivše „Obzorovo“ stranke narodnomu zastupniku dru. Josipu Franku, kako je isjna ta izborna pobeda, nu kako neki lje tvrde, da medju prvaci stranke prava imao framasona, što da muhi radost toga dana. Dr. Frank odmah je odlično odbru tu tvrdnju. Tada se nije više pisalo o framasonstvu. Nu šim so jo sjedinjenje upozice osujetilo, odmah je počeo „Obzor“ spletkariti proti stranci prava sa framasonstvom. Zato upozorujemo sva glasila stranke prava, da budu i u tom pogledu što opreznija, jer što im god o tom javlja, to potiče više manje od „Obzorovog“ vrela, a „pravai“, koji takove bojazni o stranci prava takodjer šire, pokazuju time samo, da nisu baš nimalo o radu i organizaciji stranke upućeni. To sve, što smo tu kazali o framasonstvu, valja i o civilnom braku. „Hrvatska“.

Listnica uredničtva.

Raznu gg. dopisnike molimo, da so uspre do budućeg broja; radi poublnosti gradiva morali smo kojekada ispuštiti.

Gosp. V. R. Onaj opis vratiti čomo do mala. Izvolite samo štogod pripraviti za onu zgodu — dođi še nam dobro. Da ste nam zdravo!

Listnica uprave.

Voljeđ g. L. R. u K. Stiglo u redu i biljaše oglašeno. Žirjol!

Štrcaljke i sumpornjače za trte inženira Živica.

milini i stiskalice za vino, sisaljke ili pumpe za svaku porabu, cievi svake vrsti i pipe, motori (stroji za gonjenje drugih strojeva) na paru i sa petrolejem, te svakovrstne druge strojeve i sve potreboće za iste

dobiva se uvijek u skladišću tvrđke Schivitz & Comp. (Živic i drug.)

Via Zonta broj 5 u Trstu.

Sposmenote štrcaljke raznišljju se na svaku poštu austro-ugarske monarhije franco, komad po 10 for

Pijanstvo

izlaćivo antićetnom, kol se jo pokazao izvrsnim lekrom u mnogobrojnih slučajevih. Bezbrojna zahralna pisma ozdravljenih možo še na zahtjer i bez troškova na urid poslati.

Liek so možo diti — pošto je bezukusan — pijanici i bez njegova znanja; 1 doza for. 2:20; dvojnaka doza za zastarjelo bolest for. 4:40; ako se pošaljo novac unapried, dohjo so liék franko kod Adler Aptoke, Lugos u Banatu broj 724.

Odlikovana ljekarna PRENDINI
Trst — Palazzo Modelo, telefon 334 — Trst.

Jedna škatulja 30 novč.

Veliki izbor ljekarskih osobitostih i zdravstvenih kadlija.

33 godišto velikog uspjeha!
Glavno skladišće:
Ljekarna Prendini
I u svih prvih pokrajnskkih ljekarnah.

Sve strojeve za gospodarstvo.

Osobitosti
prodaje jedino tvrdka Ig. Heller TIESAKA ZA SIENO, SLAMU I SLAGANJE raznih sustava

HIDRAULIČKIH TIESAKA
diferencijalnih vinških tiesaka — sprava za samleti masline, buhađ itd. Nove štrcaljke proti mildevu Vermorel-ove vrsti, samoradne štrcaljke proti mildevu sa bakrom pomoćuju zračne sisaljke. Sprave za grijanje vina, kuhanje, za triebljenje grozdja, za sušenje voća i povrća, Trebionike kuruzo, žicere, mlatila, mlince za čistjenje žita oćićne.

Lievano ili izradjeno železjo za svakojake strojeve itd. svo uz najieftinije cene i pod najpovoljnijimi uvjeti pošilja uz jamstvo i na pokus

IG. HELLER, WIEN
2/2 Praterstrasse br 49
Bogato ilustrovane kataloge sa 192 stranice u talijansko-njemaćkomu hrvatsko-njemaćkom jeziku šalje na zahtjev odmah bez-va. Traži se preprodavaoce. Upozoruje se na patvaranja.

Velika lavovska loterija Vućenje veđ drugi četvrtak

Glavni zgoditak 60.000, 10.000, 5.000 for.

u gotovom sa samo 10% odbitka.

Lavovske srećke po Glus. Bolaffo Aless Levj, Mandol & C., „Il Mercurio“, Girolamo Morpurgo, Ignazio Noumann, Marko Nigrla i 1 for. preporuča: Enrico Schifmann.